

student. However, in comparison with Ukraine, his duties are narrowed, first of all, work with the crisis categories of children and youth and the solution of a number of psychosocial problems.

Positions which it is possible to take into account at determination of maintenance of consulting activities of social pedagogues in Ukraine are set. The study of foreign experience monitoring and ensuring the effectiveness of specialist consulting activities in terms of an educational institution is promising.

Keywords: educational counseling, consultation, school counselor, school social pedagogues / workers, employee counseling activities, social work, foreign experience.

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2017 р.

УДК 37.015.311:[316.362+347.61](477)

ЛІЛІЯ ЄРЬОМІНА

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
(Мелітополь)

ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ: СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті подано детальний аналіз готовності особистості до створення сім'ї в контексті соціально-правового аспекту щодо обов'язків, прав, свобод і гарантій відповідно традиційних цінностей сімейного життя. У матеріалах публікації подано аналіз різних поглядів вчених в області даної проблематики, адже шлюбно-сімейні стосунки передбачають наявність прав та обов'язків чоловіка і дружини. Подані у статті результати досліджень сучасних вчених розкривають зміст сімейного життя з точки зору моральних та матеріальних питань.

Важливим, на думку автора, є те, що у ч.2 ст.21 Сімейного Кодексу України є норма про щодо проживання однією сім'єю чоловіка і дружини, що не є підставою для виникнення у них прав і обов'язків подружжя. Це входить в супереч сучасній літературі, де відстоюється думка про те, що шлюбом може бути спільне проживання чоловіка і жінки; ведення спільного господарства, та виховання дітей. Такі стосунки отримали назву «цивільного шлюбу». За цим змістом стає зрозумілим те, що відбувається зміна цінностей сімейного життя: така цінність як свобода витісняється розгнуданістю (крайнім ступенем розбещеності), а вірність – частою зміні сексуальних партнерів.

Важливим підсилювачем у сприйманні інформації та розкритті соціальних проблем сучасних сімей є наведені автором цитати з літературних творів. Також, у статті представлено аналіз інноваційних спроб щодо оформлення шлюбних стосунків. На сьогоднішній день у нашій країні (але за пілотним проектом це можливо лише у деяких містах України) діє електронна система оформлення заяви для офіційного оформлення стосунків. Автор статті акцентує увагу на вибір органу РАЦСу; по-перше, місце реєстрації (проживання) чоловіка та жінки відтепер не впливає на вибір органу РАЦСу; по-друге – відтепер існує можливість оформити заяву про реєстрацію шлюбу через Інтернет-мережу в режимі он-лайн. В даному аспекті, на думку автора, оволодіння теоретичними знаннями у сфері правових основ сімейних стосунків створить можливість для кожної особистості більш ґрунтовно підходити до вибору шлюбного партнера. Представлений правовий аспект вивчення готовності до сімейного життя дозволить удосконалити даний процес для подальшого дослідження в умовах інтернатних закладів для вихованців старшого підліткового віку.

Ключові слова: шлюб, сім'я, сімейне життя

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна сім'я, як мікросоціум усього суспільства, виявляє його потреби та інтереси, а також є відображенням усіх його змін. Проблеми готовності особистості до сімейного життя є й лишатимуться актуальними в усі часи, привертаючи увагу філософів, соціологів, істориків, психологів, педагогів та ін. Актуальність означеної теми пояснюється наявністю ряду протиріч, головним з яких є потреба суспільства у соціально-правовій готовності підростаючого покоління до створення власних сімей. Адже низький рівень соціально-правової свідомості особистості створює ряд перешкод у питаннях майбутнього сімейного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Існує чимало робіт, присвячених формуванню готовності до сімейного життя та

розвитку сімейних відносин. Для вивчення особливостей шлюбно-сімейних стосунків, нами було проаналізовано юридичний напрям, що представлено у дослідженнях таких вчених, як Т. Кашперської, Т. Войтенко, А. Стоянова, Б. Левківського, І. Жиленкової, О. Мельниченко, Д. Фолошні та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розгляд юридичних джерел відповідно питань шлюбно-сімейних відносин та визначення ролі готовності до сімейного життя з точки зору соціально-правового аспекту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно Сімейному Кодексу України, шлюбний союз формується на добровільності та рівності у правах та обов'язках усіх членів сім'ї, тобто на демократичній основі. Сімейне Законодавство посилює гарантії здійснення прав та виконання обов'язків (між подружжям, між батьками і дітьми, між іншими членами сім'ї та родичами) [16]. Важливо, що у ч.2 ст.21 Сімейного Кодексу України є норма про те, що проживання однією сім'єю чоловіка і дружини не є підставою для виникнення у них прав і обов'язків подружжя [16].

Це входить в супереч сучасній літературі, де відстоюється думка про те, що шлюбом може бути спільне проживання чоловіка і жінки; ведення спільного господарства, та виховання дітей, що отримало назву «цивільного шлюбу». За цим змістом стає зрозумілим те, що відбувається зміна цінностей сімейного життя: така цінність як свобода витісняється розгнужданістю (крайнім ступенем розбещеності), а вірність – частою зміні сексуальних партнерів. Наприклад, фрагмент з відомого твору М. Салтикова-Щедріна «Господа Головлєви», де можна знайти слова, що підтверджують вищевикладений зміст: «...Нынче, маменька, и без мужа все-равно что с мужем живут. Нынче над предписаниями-то религии смеются. Дошли до куста, под кустом обвенчались – и дело в шляпе. Это у них гражданским браком называется» [15, с.123].

Продовжуючи розгляд теми, нами було проаналізовано значення поняття сім'я. Так у І. Жилінкової «сім'я» - це коло осіб, які пов'язані між собою спільністю життя, а також правами та обов'язками, що випливають із шлюбу, спорідненості, усиновлення та інших форм прийняття дітей на виховання. Вчена зауважує на тому, що спільне проживання осіб та ведення господарства без зареєстрованого шлюбу може прирівнюватися до статусу членів сім'ї в певному діапазоні майнових прав та обов'язків, але не визнаватися членами сім'ї [5, с. 8].

Зміст поняття «шлюб» у дослідженні Т. Войтенко було охарактеризовано як союз чоловіка і жінки, що укладений з додержанням умов та форми, встановлених законом. Шлюб породжує взаємні права та обов'язки подружжя та спрямований на їх набуття. У дослідженні Т. Войтенко вказано, що головними умовами укладання шлюбу є добровільна згода між чоловіком і жінкою, досягнення шлюбного віку майбутніх шлюбних партнерів та різностатевість. Порушення вказаних умов, за твердженням вченої, є приводом для визнання шлюбу недійсним [2, с.16].

Як бачимо усе це є пом'якшенням того, що суперечить традиційним в Україні цінностям сімейного життя. У багатій народній літературі відстоюються такі цінності, як вірність, добродійність, добровільність, підтвердження чому знаходимо у рядках творів українських письменників.

Так, пам'ятником любові вважають творчість В. Сосюри, який надає незвичайний опис цьому почуттю: «Так ніхто не кохав. Через тисячі літ лиш приходить подібне кохання. В день такий розцвітає весна на землі і земля убирається зрання» [17, с.17]. Глибокою вірністю і відданістю можна охарактеризувати вірші П. Тичини: «Ви знаєте, як липа шелестить у місячні весняні ночі? Кохана спить, кохана спить. Піди збуди, цілуй їй очі. Кохана спить...» [19, с.9]. Саме ці рядки й багато інших віршів у спадщині українських письменників сповнені мрійливою закоханістю й радістю, бажанням мати взаємні почуття, прагнення до щасливої любові тощо. Про любов як найвищу цінність, що є дорожчою за життя свідчать рядки з поеми «Княжна» Т. Шевченка: «Невесело на світі жить, коли нема кого любить», – писав кобзар у поемі «Княжна» [10, с.406].

Звісно, що були й інші думки щодо такої цінності, як добровільність. У творах української літератури читаємо підтвердження того, що шлюб без добровільної волі, не може

бути щасливим: «...з ким гадала, шлюб не взяла, смутне моє серце...»; «Хоч і прийняли Олена з Дем'яном шлюб, та як не через божу волю, а через Явдоху та через її реп'яхи та кісточки сушеної жаби, так воно усе і пало прахом...» [8]. Українських дівчат досить часто змушували виходити заміж за вибором батьків. Упродовж багатой історії нашої країни були явища незаконного викрадення та продажу у рабство (наприклад, найвідоміша історія про Роксолану – українську дівчину, яку у 15-річному віці було викрадено й продано у рабство). Варто зауважити, що ці тенденції є досить поширеними і на сьогоднішній день. Так, наприклад, під час знайомств (як у соціальній мережі, так і в реальному житті), дівчатам пропонується громадянський/ цивільний шлюб, а потім відбувається їх продаж у рабство. В Україні діяльністю з виявлення та організацію протидії торгівлі людьми займаються такі державні органи, як Мінсоцполітики, Міністерство внутрішніх справ, Національна поліція, Держприкордонслужба та низка громадських організацій. Так, з інформації міжнародного жіночого правозахисного центру «Ла Страда Україна» (в перекладі з італійської означає вказівник шляху), відомо про декілька цілей щодо торгівлі жінками: насильницький шлюб, примусова праця, використання в домашньому господарстві і промислового чи сільськогосподарському секторах, народження дитини примусово чи за замовленням, використання в сексуальному бізнесі. Таких випадків досить багато. Наприклад, за 2016 рік представництво Міжнародної організації з міграції в Україні серед постраждалих від торгівлі людьми виявило 1151 особу (трудова та сексуальна експлуатація) [20].

Суттєвим для нас є дослідження О. Мельниченко, де представлено поняття правовий статус подружжя і становище подружжя. Правовий статус подружжя, за визначенням О. Мельниченко, це юридичне закріплення місця подружжя в системі суспільних відносин, юридичне закріплення прав, свобод, обов'язків, гарантій, тощо, цілій категорії осіб, і внаслідок, її окремим представникам зокрема. Становище подружжя – це положення подружжя в сукупності певних обставин, наприклад, матеріальне становище подружжя. Погоджуючись із цим, зазначимо, що поняття «правовий статус» ми використовуємо для позначення місця, ролі подружжя у суспільстві, в соціальному чи професійному середовищі. А поняття «правове становище» вживають для позначення умов існування когось-небудь, сукупності обставин, що створюють ту чи іншу ситуацію [13, с.41].

Шлюб – це найбільш поширена і значуща підстава виникнення сімейних відносин. Відповідно до статті 21 Сімейного кодексу України, шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану.

Як бачимо, відбулася певна підміна понять. Так, з історичних джерел відомо, що цивільний шлюб виник ще у XVI ст. у Голландії. На той час представникам різної віри було заборонено вінчання у церкві, тому владою їм було дозволено оформлювати союз в мерії, що отримало назву «цивільний шлюб», тобто світський, але оформлювався відповідно певного порядку. Згодом, розуміння поняття цивільного шлюбу змінилося. На сьогоднішній день – це вільні сімейні відносини, що в чинному законодавстві України отримало назву «фактичний шлюб».

Нестійка позиція суспільства та окремих вчених (О. Кляпець [9], А. Овчатової-Редько [14], Н. Андрєєвої [1] О. Калітенко [6] та ін.) ще більше підсилюють тенденцію, що була зафіксована статистикою Міністерства юстиції. Так, у 2016 році було зареєстровано 229 000 шлюбів, що на 69 000 менше, ніж у 2015 році. Це дозволяє констатувати, що наслідування цінностей сімейного життя та прагнення до офіційної реєстрації шлюбів досить швидко зменшується. Вважаємо, що вирішенню цієї проблеми має сприяти ефективна програма формування готовності особистості до сімейного життя.

Цивільний шлюб вважається у деяких дослідників самостійною формою організації сімейного життя. Так, О. Кляпець зауважує, що цивільний шлюб – це перший етап заснування сім'ї, після чого відбувається другий етап – офіційна реєстрація шлюбу. Вчена визначила три типи особистостей, які обирають цивільний шлюб. До першого типу належать особистості, які характеризуються автономністю, відкритістю та відповідальністю, що свідчить про їх зрілість та спрямованість на самоактуалізацію. Це дозволяє вірно формувати шлюбно-сімейні стосунки, змінюючи їх відповідно до своїх цінностей, виявляючи про цьому повагу до іншого. До другого

типу, за визначенням вченої, належать замкнені, закриті особистості, не здатні до прийняття відповідальності. Такі особистості не готові до змін, не виявляють довіру до людей, і, навіть до самих себе. До третього типу належать автономні та відкриті та безвідповідальні особистості, які обирають цивільний шлюб як спробу побудови сімейних стосунків. Відповідно ж до особистостей, які обирають офіційний шлюб як основу сімейного життя, вчена виокремила дві групи: до першої належать замкнені, закриті, безвідповідальні люди, для яких шлюб є спасіння від відчуття власної неповноцінності. Для такої типології людей характерна схильність перекидатися відповідальність, а юридична реєстрація шлюбу є засобом подолання страху залишитися на самоті. Другий же тип людей, які обирають офіційні шлюбні стосунки – це автономні, відкриті та відповідальні особистості, для яких соціальні норми і суспільні стереотипи перетворені на власні цінності. В даному випадку О. Кляпець акцентує увагу на прийнятті, але не визнанні у якості догми. Такі особистості виявляють зрілість, креативність та спрямовані на успіх.

І хоча вчена наголошує на оптимальному виборі форми шлюбних стосунків, що забезпечить особистість задоволення результатом, але у своєму дослідженні вона дотримується поглядів відповідно до цивільного шлюбу, вказуючи при цьому на такі психологічні чинники, як розвинута рефлексія, інфернальний локус контроль (високий рівень самоконтролю) та висока спрямованість на самоактуалізацію [9].

У художній літературі представлено чимало прикладів осуду громадянського шлюбу. Так, у творі «Кара і злочин» Ф. Достоєвського читаємо пояснення Петра Лужина у діалозі з Андрієм Лебезятниковим про різницю між громадянським і законним шлюбом: «...у вашому громадянському шлюбі я не хочу рога носити і чужих дітей народжувати, ось навіщо мені потрібен законний шлюб» [4, с.291].

Важливим у даному питанні вважаємо приклад з православної літератури. Так у книзі «Громадянський шлюб»: початок сімейного життя або блудне співжиття», П. Гумеров характеризує людей, які перебувають у пошуку відповіді на питання як тепер жити тощо. Книга з'явилася на підставі бесід, проведених з молоддю. Священик характеризує громадянський шлюб як сумнівний стан, що знецінює роль подружжя і дітей у сім'ї: «громадянський шлюб» нерідко називають «спробою», але не враховують головне. Саме подружжя – є людьми, надто близькими, навіть у порівнянні з батьками. Матір і дитина – це перша ступінь рідства, а от подружжя – це нульова ступінь». Вдалим, на нашу думку, є порівняння громадянського шлюбу з життям особистості без документів. Так автор пише: «прибічникам вільних стосунків без реєстрації я запропонував би хоча б пів-року прожити без документів. Мало хто з нормальних людей погодиться спалити свої документи...» [3, с.14].

Отже, ми не можемо погодитися із поглядами вченої О. Кляпець, оскільки вважаємо, що виховання підростаючого покоління все ж таки має бути спрямованим на формування готовності до сімейного життя (до виконання подружніх та батьківських прав). Саме у процесі формування готовності до сімейного життя мають відстоюватися його цінності. Адже цивільний шлюб означає відсутність зобов'язань, оскільки його мета полягає у максимальному задоволенні з мінімальною відповідальністю, а цінності – викривленими.

Яскравим прикладом розуміння щасливого сімейного життя є твір І. Котляревського «Наталка Полтавка», де значення щастя полягає у чесному житті в сім'ї з коханою людиною:

«Наталка: Скажіть мені перше, для чого люди женяться?

Выборный: Для чого? Для того... а ти буцім і не знаєш?

Наталка: Мені здається, для того, щоб завести хазяйство і сімейство; жити люб'язно і дружно; бути вірними до смерті і помагати одно другому...» [11].

Сучасне суспільство характеризується динамічністю та постійним пошуком більш швидких процесів, що також вплинуло й на визнання офіційності шлюбів. З економічної точки зору, для мінімальної витрати часу і з мінімальними людськими ресурсами було розроблено спрощену систему для оформлення заяви щодо вступу у шлюб. На сьогоднішній день у нашій країні (але за пілотним проектом це можливо лише у деяких містах України) діє електронна система оформлення заяви для офіційного оформлення стосунків. По-перше, місце реєстрації (проживання) чоловіка та жінки відтепер не впливає на вибір органу РАЦСу; по-друге

актуальним лишається й те, що згідно ст. 29 Сімейного Кодексу України, майбутнє подружжя мають попередньо ознайомитися з правами та обов'язками, яких вони набудуть у шлюбі, а також, за ст.30 – чоловік і жінка мають обов'язково повідомити один одного про стан свого здоров'я. По-третє, з недавнього часу українці мають можливість оформити заяву про реєстрацію шлюбу через Інтернет-мережу в режимі он-лайн. Також, з липня 2016 р. Кабінет Міністрів України скоротив строки очікування реєстрації шлюбу, навіть, до декількох годин (також в окремих містах за пілотним проектом).

Шлюбно-сімейні стосунки передбачають наявність прав та обов'язків чоловіка і дружини. В руслі нашого дослідження вважаємо необхідним звернути увагу як на немайнові, так і на майнові права і обов'язки подружжя.

В даному контексті актуальною є робота Б. Левківського, який вивчав специфіку особистих немайнових прав та обов'язків членів сім'ї. Вчений визначає зміст поняття сімейних правовідносин як відносин, що підпадають під дію сімейно-правового регулювання між чітко визначеним колом суб'єктів цих відносин (членами сім'ї та між родичами). Правовий статус подружжя, за Б. Левківським, це забезпечена на законодавчому рівні можливість особисто набувати та реалізовувати особисті і майнові права та обов'язки, які випливають із шлюбу в конкретний проміжок часу. До особистих немайнових прав та обов'язків подружжя вченим виокремлено наступні: рівність подружжя в сімейних відносинах; особисто-правовий статус подружжя; право подружжя на вибір прізвища; право подружжя на вибір місця проживання; право подружжя на вибір професії та роду занять, а також право подружжя спільно вирішувати питання життя сім'ї. Серед особистих немайнових прав та обов'язків подружжя як батьків, вчений акцентував увагу на здійсненні батьківських обов'язків у вихованні дітей [12, с.12].

Під час вступу у шлюб, окрім немайнових прав та обов'язків, подружжя набуває також і майнові права та обов'язки.

Важливою для нашого дослідження є робота А. Стоянова, де представлено характеристику рухомого майна та його правовий режим. Вчений визначає правовий режим рухомого майна як комплекс правових засобів, спрямованих на регулювання відносин, що виникають у процесі володіння, користування і розпорядження нерухомим майном такими суб'єктами, як члени сім'ї [18, с.131]:

- Спільна сумісна власність на майно, набуте подружжям за час шлюбу;
- Спільна сумісна власність на майно, набуте подружжям результаті спільної праці та за спільні грошові кошти членів сім'ї.

До видів нерухомого майна належить житло, земельна ділянка, об'єкти незавершеного будівництва тощо.

Правові режими нерухомого майна:

1. Набуте за власні кошти члена сім'ї (дарування, спадкування);
2. Набуте за спільні кошти;
3. Створено спільною працею;
4. Набуте внаслідок приватизації;
5. Сервітутні правовідносини (в пер. – *servitus* – підпорядкований стан) згідно тверджень А. Стоянова, це право обмеженого користування чужими речами, землею [18, с.129].

Згідно поглядів Т. Кашперської, елементи правовідносин (сімейні права, сімейні інтереси, сімейні цінності) перебувають під захистом законодавчої бази. Юридичні факти щодо виникнення, зміни чи припинення сімейних правовідносин є підставою для відповідного виникнення, зміни чи припинення сімейних прав, інтересів та обов'язків як елементів правовідносин.

Факти, що мають значення для охорони сімейного права та інтересів, за визначенням Т. Кашперської, це конкретні життєві обставини, що регламентовані нормами сімейного права, стосуються виникнення, зміни чи припинення сімейних правовідносин (сімейні права, сімейні інтереси, сімейні цінності). До таких фактів належать наступні: а) родинні відносини між фізичними особами, якщо факт не зареєстровано органами державної реєстрації актів цивільного стану; б) реєстрація шлюбу, розірвання шлюбу та усиновлення; в) встановлення

батьківства/ материнства – у разі смерті чоловіка або дружини; г) встановлення факту народження особи у певний час [7, с.52].

Висновки. Отже, сім'я, як основний осередок суспільства, функціонує завдяки взаємодії різних поколінь. Майбутнє сімейне життя кожної особистості залежить від того, якими саме системами цінностей, поглядів та орієнтацій керуватиметься підрастаюче покоління. Погляди підлітків на сімейне життя, шлюб і сімейні стосунки й визначатимуть їх майбутнє сімейне життя.

Таким чином, оволодіння теоретичними знаннями щодо обов'язків, прав, свобод і гарантів відповідно традиційних цінностей сімейного життя створить можливість для кожної особистості більш ґрунтовно підходити до вибору шлюбного партнера. Представлений нами правовий аспект вивчення готовності до сімейного життя дозволить удосконалити даний процес в умовах інтернатних закладів для вихованців старшого підліткового віку.

Джерела та література

1. Андреева Н. С. Поняття та ознаки фактичних шлюбних відносин //Європейські перспективи. – 2014. – №. 3. – С. 177-181
2. Войтенко Т.В. Визнання шлюбу недійсним та його правові наслідки автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Т.В.Войтенко. – Київ. – 2015. – 22 с.
3. Гумеров П. Гражданский брак: начало семейной жизни или блудное сожителство, 2013. – 52 с.
4. Достоевский Ф. М. Преступление и наказание Издательство «Наука», Москва, 1970. – 833 с.
5. Жилінкова І. В. Проблеми правового режиму майна членів сім'ї : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / І. В. Жилінкова. – Харків, 2000. – 39 с.
6. Калітенко О. М. Цивільне (громадянське) партнерство як засіб реалізації права фізичної особи на сім'ю.
7. Кашперська Т. Ц. Окреме впровадження у справах про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних прав та інтересів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Т. Ц. Кашперська. Київ. – 2016. – 194 с.
8. Квітка-Основ'яненко Г. Ф. Пархімове снідання: Гумор / Ю. Судак (худож.). – К. : Видавець Вадим Карпенко, 2002. – 24с.
9. Кляпець О. Я. Психологічні чинники вибору молодою людиною цивільного шлюбу: автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.03 / О. Я. Кляпець. Київ. – 2004. – 30 с.
10. Кобзар. Шевченко Т. Вид-во Дніпро 1982. – 746 с.
11. Котляревський І. П. Наталка Полтавка // Повне збір. творів. – К, 1969. – с.137
12. Левківський Б. К. Особисті немайнові права та обов'язки членів сім'ї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Б. К. Левківський. – Київ, 2004. – 22 с.
13. Мельниченко О. В. Поділ майна подружжя за законодавством України та країн європейського союзу : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / О. В. Мельниченко. – Київ, 2015. – 236 с.
14. Овчатова-Редько А. О. Майнові правовідносини жінки та чоловіка, які перебувають у фактичному шлюбі, за законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. О. Овчатова-Редько. – Одеса, 2009. – 19 с.
15. Салтыков-Щедрин М. Е. Господа Головлевы. Сказки. М., «Худож. лит.», 1979. – 335 с.
16. Сімейний Кодекс України. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2010. – 80 с.
17. Сосюра В. Збірка поезій «Осінні зорі», «Книгоспілка» : Харків-Київ, 1924. – с.17.
18. Стоянов А.Д. Правовий режим нерухомого майна членів сім'ї : дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А. Д. Стоянов. Київ. – 2016. – 194 с.
19. Тичина П. «Арфами, арфами». Вид-во художньої літератури «Дніпро» 1968 р. – 92 с. <http://www.iom.org.ua/ua>

References

1. Andreeva N. S. Ponyattya ta oznaki faktichnih shlyubnih vidnosin //Evropeyski perspektivi. – 2014. – . 3. – S. 177-181
2. Voytenko T.V. Viznannya shlyubu nedlysnim ta yogo pravovi naslidki avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.03 / T.V.Voytenok. – Kiyiv. – 2015. – 22 s.
3. Gumerov P. Grazhdanskiy brak: nachalo semeynoy zhizni ili bludnoe sozhitelstvo, 2013. – 52 s.
4. Dostoevskiy F. M. Prestuplenie i nakazanie Izdatelstvo «Nauka», Moskva, 1970. – 833 s.

5. Zhilinkova I. V. Problemi pravovogo rezhimu mayna chleniv sim'yi : avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.03 / I. V. Zhilinkova. – Harkiv, 2000. – 39 c.
6. Kalltenko O. M. Tsivilne (gromadyanske) partnerstvo yak zaslb realizatsiyi prava fizichnoyi osobi na sim'yu.
7. Kashperska T. Ts. Okreme vprovadzheniya u spravah pro vstanovlennya faktiv, scho mayut znachennya dlya ohoroni simeyniy prav ta interesiv : avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.03 / T. Ts. Kashperska. Kiyiv. – 2016. – 194 s.
8. KvItka-Osnov'yanenko G. F. ParhImove snIdannya: Gumor / Yu. Sudak (hudozh.). – K. : Vidavets Vadim Karpenko, 2002. – 24s.
9. Klyapets O. Ya. PsihologIchnI chinniki viboru molodoyu lyudinoyu tsivilnogo shlyubu: avtoref. dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.03 / O. Ya. Klyapets. KiYiv. – 2004. – 30 s.
10. Kobzar. Shevchenko T. Vid-vo Dnipro 1982. – 746 s.
11. Kotlyarevskiy I. P. Natalka Poltavka // Povne zibr. tvorIv. – K, 1969. – s.137
12. LevkIvskiy B. K. OsobistI nemaynovI prava ta obov'yazki chleniv sim'yi: avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.03 / B. K. LevkIvskiy. – KiYiv, 2004. – 22 c.
13. Melnichenko O. V. PodII mayna podruzzhzha za zakonodavstvom Ukrayini ta krayin Evropeyskogo soyuzu : dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.03 / O. V. Melnichenko. – KiYiv, 2015. – 236 s.
14. Ovchatova-Redko A. O. maynovi pravovidnosini zhInki ta cholovika, yaki perebuvaYut u faktichnomu shlyubI, za zakonodavstvom UkraYini : avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.03 / A. O. Ovchatova-Redko. – Odesa, 2009. – 19 s.
15. Saltyikov-Schedrin M. E. Gospoda Golovlevyi. Skazki. M., «Hudozh. lit.», 1979. – 335 s.
16. SImeyniy Kodeks UkraYini. – K.: Alerta; TsUL, 2010. – 80 s.
17. Sosyura V. Zbirka poeziy «Osinni zori», «Knigospilka» : Harkiv-Kiyiv, 1924. – s.17
18. Stoyanov A.D. Pravoviy rezhim neruhomogo mayna chleniv sim'yi : dis. na zdobuttya stupenya kand. yurid. nauk : spets. 12.00.03 «Tsivilne pravo i tsivilniy protses; simeyne pravo; mizhnarodne privatne pravo» / A. D. Stoyanov. Kiyiv. – 2016. – 194 s.
19. Tichina P. «Arfami, arfami». Vid-vo hudozhnoyi literaturi «Dnipro» 1968 r. – 92 s. <http://www.iom.org.ua/ua>

Лилия Евгеньевна Ерёмина. ГОТОВНОСТЬ ЛИЧНОСТИ К СЕМЕЙНОЙ ЖИЗНИ: СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ. В статье представлены детальный анализ готовности личности к созданию семьи в контексте социально-правового аспекта относительно обязанностей, прав, свобод и гарантий в соответствии традиционных ценностей семейной жизни. В материалах публикации представлен анализ различных взглядов ученых в области данной проблематики, ведь брачно-семейные отношения предусматривают наличие прав и обязанностей супругов. Представленные в статье результаты исследований современных ученых раскрывают содержание семейной жизни с точки зрения моральных и материальных вопросов. Весомым усилителем в восприятии информации и раскрытии социальных проблем современных семей являются приведенные автором цитаты из литературных произведений. Также, в статье представлен анализ инновационных попыток по оформлению брачных отношений. На сегодняшний день в нашей стране (но по пилотным проектам это возможно только в некоторых городах Украины) действует электронная система оформления заявления для официального оформления отношений. Автор статьи акцентирует внимание на таких моментах, как: во-первых, место регистрации (проживания) мужчины и женщины отныне не влияет на выбор органа ЗАГСа; во-вторых – теперь существует возможность оформить заявление о регистрации брака через Интернет-сеть в режиме он-лайн. В данном аспекте, по мнению автора, овладение теоретическими знаниями в области правовых основ семейных отношений создаст возможность для каждой личности более основательно подходить к выбору брачного партнера. Представленный правовой аспект изучения готовности к семейной жизни позволит усовершенствовать данный процесс для дальнейшего исследования в условиях интернатных учреждений для воспитанников старшего подросткового возраста.

Ключевые слова: брак, семья, семейная жизнь.

Lily Yerymina. PERSON'S WILLINGNESS FOR FAMILY LIFE: SOCIO-LEGAL ASPECT. The detailed analysis of a person's willingness to create a family in the context of the social and legal aspect of duties, rights, freedoms and guarantees in accordance with the traditional values of family life is presented. The analysis of the different views of scientists in the field of this issue is given, because marriage and family relations cover the rights and responsibilities of the spouses. The presented results of modern scientists' research reveal the content of family life from the point of view of moral and material issues.

The author identifies that in the 2 Part of the 21 Article of the Family Code of Ukraine there is a norm concerning the rules for residence a man and a woman as a family that is not the reason for spouses' obligations and rights. This is in contradiction with modern literature, which maintains the idea that marriage may be the joint residence of a man and a woman; housekeeping and children upbringing. Such relationships are called "civil marriage". It becomes clear that there is a change in the values of family life: such value as freedom is being replaced by exuberance (extreme degree of debauchery, and loyalty is being substituted with a frequent change of sexual partners.

The author cites from literary works that is a significant amplifier in the perception of information and the disclosure of social problems of modern families. Also, an analysis of innovative attempts of marital relations registration

is presented in the article. For today in our country (under the pilot project it is possible only in some cities of Ukraine) there is an electronic system of application's registration for official relations registration. The author of the article focuses attention on such moments as: firstly, now the place of registration (residence) of a man and a woman does not affect the choice of the registry office; secondly – now there is an opportunity to issue an application of marriage registering online. In this aspect, in the opinion of the author, mastering theoretical knowledge in the field of the legal foundations of family relations will create the opportunity for each person to take a more thorough approach to the choice of a marriage partner. The presented legal aspect of readiness for family life studying will allow to improve this process for further research in conditions of boarding schools for pupils of the senior teenage age.

Key words: marriage, family, family life.

Стаття надійшла до редколегії 10. 09.2017 р.

УДК 378.011.3-051:[373.3.016:51]

Ірина Остапівська

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ

У статті актуалізовано поняття інклюзивного підходу в освіті та початковій школі. Досліджено умови, котрі дозволять ефективно викладати математику у інклюзивних класах початкової ланки загальноосвітньої школи. Детально проаналізовано якості, які необхідні майбутнім учителям початкових класів для успішного навчання математики учнів із особливими освітніми потребами, у даному контексті проаналізовано поняття «професійна готовність» та «інклюзивна компетентність». Коротко охарактеризовано педагогічні умови для успішної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти до викладання математики в інклюзивних класах. Також окреслено перспективи дослідження у даному напрямі.

Ключові слова: інклюзивна освіта, початкова школа, навчання математики в інклюзивних класах, діти із особливими освітніми потребами.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Гуманізація людського буття, визнання кожної людини неповторною та унікальною особистістю визначає один із найбільш пріоритетних напрямків сучасного суспільства. Практична її реалізація виявляється, перш за все, у створенні таких умов, за яких кожна особистість зможе максимально ефективно реалізувати всі свої потенціали, задовольнити найрізноманітніші потреби, почуватися важливою незамінною частиною соціуму. Проте досягнути цього досить важко. Однією із проблем є те, що крім певної сукупності спільних рис та особливостей кожна людина має цілу низку особистісних характеристик, які досить часто і визначають коло можливостей і спрямованість особистості, і чим раніше людина навчиться їх використовувати для виконання різноманітних завдань, досягнення цілей, тим успішнішою вона буде у майбутньому. Завдання допомогти їй на початку цього шляху покладесться не тільки на батьків, але й на педагогів: вихователів, учителів. Особливої уваги при цьому заслуговують діти із особливими освітніми потребами. Аналіз наукових праць та спостереження за освітньою практикою дозволили зробити висновки про те, що в сучасній освіті постійно виникали проблеми у процесі забезпечення комфортних умов і підготовки високо кваліфікованих педагогічних кадрів для навчання «інакших учнів»: дітей із вадами фізичного чи психічного розвитку, обдарованих учнів, дітей із так званих «неблагополучних сімей» тощо. Особливої гостроти у даному контексті набуває проблема підготовки учителів початкових класів, які здатні ефективно працювати в інклюзивному освітньому середовищі, зокрема – у процесі навчання математики учнів із особливими освітніми потребами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча проблемами інклюзивної освіти привернули увагу освітян-науковців та педагогів-практиків порівняно недавно дослідження та розробку різноманітних її аспектів ми можемо знайти у працях цілої низки учених вітчизняних